

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

Wie was ....? nr 17: Hans Warren

Coèsèl, M.

Publication date

2009

Document Version

Final published version

Published in

Heimans en Thijssse Nieuwsbrief

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Coèsèl, M. (2009). Wie was ....? nr 17: Hans Warren. *Heimans en Thijssse Nieuwsbrief*, 37, 4.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Wie Was....? nr. 17 Hans Warren

Hans Warren, geboren in 1921, behoort tot de generatie die opgroeide met de Verkade-albums. In zijn bijdrage in 'In het voetspoor van Thijssse' (1949) beschrijft hij hoe hij als kind genoot van het inplakken van de plaatjes, maar ook dat hij al snel gegrepen werd door de tekst.

Vooraf het album Texel (1927) sprak hem aan, omdat hij daarin veel herkende van zijn eigen omgeving, de vogelrijke streek rondom zijn ouderlijk huis aan de zeedijk langs de Westerschelde, een eind buiten het dorp Borssele. Warren was enig kind en had een eenzame jeugd. Thijssse wordt zijn grote idool, vooral nadat hij op de lagere school heeft kennism gemaakt met Thijssses boek Het Vogeljaar. Met groot enthousiasme stort hij zich op het bestuderen van vogels. Op de hbs in Goes, waar hij onder anderen gestimuleerd wordt door Ernst Jacobi, de latere directeur van Artis, begint hij met het vastleggen van zijn waarnemingen in een natuurdagboek.

Deze aantekeningen vormen de bron voor zijn artikelen die vanaf 1941 verschijnen in natuurtijdschriften als De Wandelaar en In Weer en Wind. Hij stuurt zijn met pentekeningen geïllustreerde opstellen ook naar De Levende Natuur en komt zo in contact met Thijssse, redacteur van dit tijdschrift. In oktober 1942 gaat hij bij hem op bezoek in Bloemendaal. Er volgen nog twee ontmoetingen, die telkens diepe indruk maken op de jeugdige Warren.

Thijssse koestert grote verwachtingen van Warren als natuuronderzoeker. In een brief aan de bioloog Gerrit Brouwer uit 1943 noemt hij hem 'een van onze beste aankomelingen'. Maar de emotioneel kwetsbare Warren kiest uiteindelijk een andere weg. In de jaren veertig verschijnen er van hem nog diverse publicaties over de natuur, waaronder het rijk geïllustreerde boek 'Nachtvogels', maar hij ontwikkelt zich in die tijd vooral als dichter en schrijver. Zijn eerste gedichten worden in 1946 gebundeld onder de titel Pastorale. Kort daarna publiceert hij het gedicht 'In memoriam dr. Jac.P. Thijssse', in de vorm van een klein boekje.

Om een uitlaatklep te hebben voor zijn spanningen en emoties begint Warren halverwege de oorlog een tweede dagboek, een 'geheim dagboek'. Hierin kan hij de dingen kwijt die hij niet aan de openbaarheid wil prijsgeven, zoals zijn homoseksuele gevoelens. Het natuurdagboek sluit hij spoedig daarna af. Na lang aarzelen publiceert hij in 1981 het eerste deel van zijn 'Geheim Dagboek', de periode 1942-1944. Door dit openhartige werk krijgt Warren grote landelijke

bekendheid. Er volgen nog 21 delen van het Geheim Dagboek en een stroom andere publicaties, waaronder bloemlezingen en literaire kritieken.

Warren is dus niet de natuuronderzoeker geworden die Thijssse voor ogen had, maar de natuur vormt wel een belangrijk thema in het werk van de Zeeuwse schrijver en dichter. Vooral de beschrijvingen van het vogellevens en het Zeeuwse landschap zijn telkens terugkerende elementen. Daarmee weet hij ook mensen te boeien die niet speciaal in de natuur geïnteresseerd zijn. In 1974 trekt Warren de aandacht met het fraaie boekje 'Betreffende vogels', met miniaturen van H.J. Slijper. Pas tegen het eind van zijn leven komt hij ertoe om met de aantekeningen uit zijn jeugd, zijn natuurjournaal, naar buiten te treden. 'Ik ging naar de Noordnol' (1996) is een boeiend verslag over het verloren paradijs uit zijn jeugd.

Hans Warren, die altijd in Zeeland bleef wonen, overleed in 2001. Zijn levenspartner, Mario Molegraaf, schonk de 'papierens nalatenschap' van Warren, waaronder de brieven van Thijssse, aan de Zeeuwse Bibliotheek in Middelburg.

Marga Coesèl

Bronnen behalve het werk van Warren zelf, o.a.

R. Rijkse & L. Wolterbeek (samenst.) (1996), *Hans Warren 75*. Zeeuwse Bibliotheek, Middelburg.

K.H. Voous (1995), *In de ban van vogels*. Scheffers, Utrecht.

